

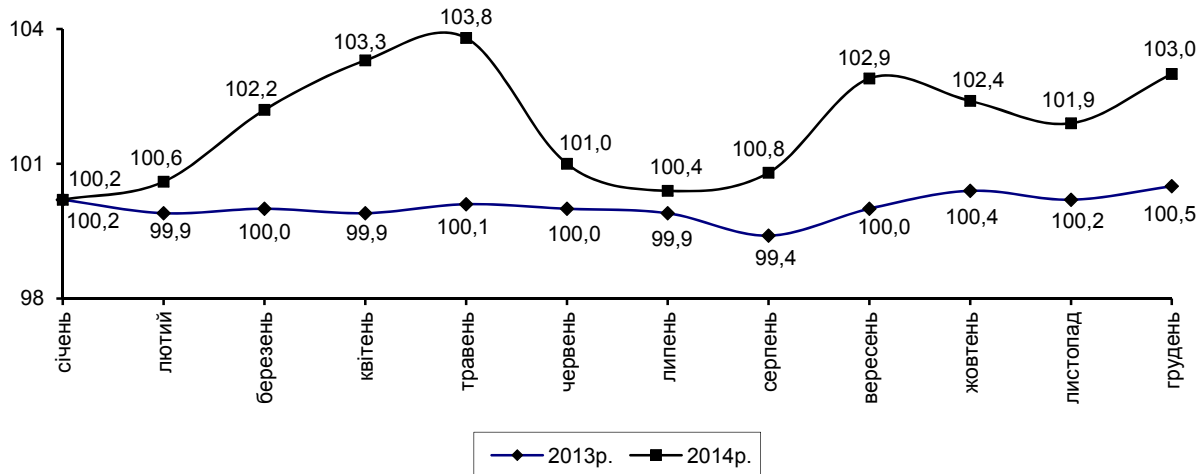
Зміни цін і тарифів на споживчому ринку у 2014 році¹

Цінова ситуація на споживчому ринку у 2014р. характеризувалася значною інфляцією: зростання цін (тарифів) становило 24,9%, що в багато разів перевищило показник 2013р. (0,5%), і було найвищим за останні чотирнадцять років незалежності України.

Інфляція за 2014р. сформувалася за рахунок таких факторів, як економічні й політичні шоки, дисбаланси на тлі анексії Автономної Республіки Крим і антитерористичної операції на сході країни. Вагомим чинником також стали адміністративні підвищення цін одразу в декількох сегментах ринку. Це стосується насамперед масштабних підвищень тарифів на природний газ, опалення, воду, водовідведення, електроенергію, а також подорожчання транспортних і телекомунікаційних послуг.

Прискорюючу роль відіграло суттєве зростання цін на продукти харчування. Крім того, девальваційні процеси на валютному ринку спричинили подорожчання товарних груп з вагомою часткою імпорту, а напружена ситуація на ринку нафтопродуктів призвела до суттєвого зростання цін на паливо й мастила і, як наслідок, на транспортні послуги.

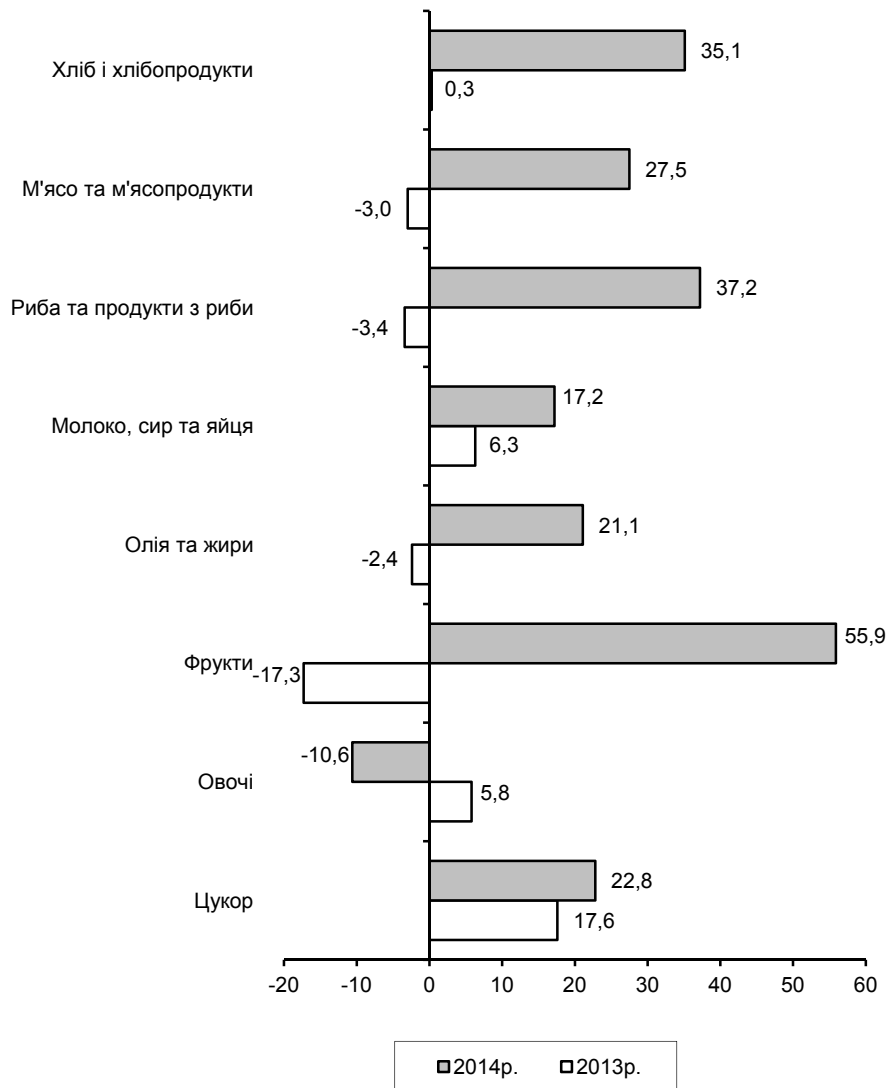
Індекси споживчих цін у 2013–2014 роках
(до попереднього місяця, %)

У 2014р. серед регіонів країни найвищі темпи приросту споживчих цін спостерігалися в Одеській, Рівненській, Чернігівській та Львівській областях (27,2–26,7%); найнижчі – у Чернівецькій, Вінницькій та Донецькій областях (23,5–22,0%). При цьому розрив між найвищим і найнижчим показниками серед регіонів становив 5,2 в.п.

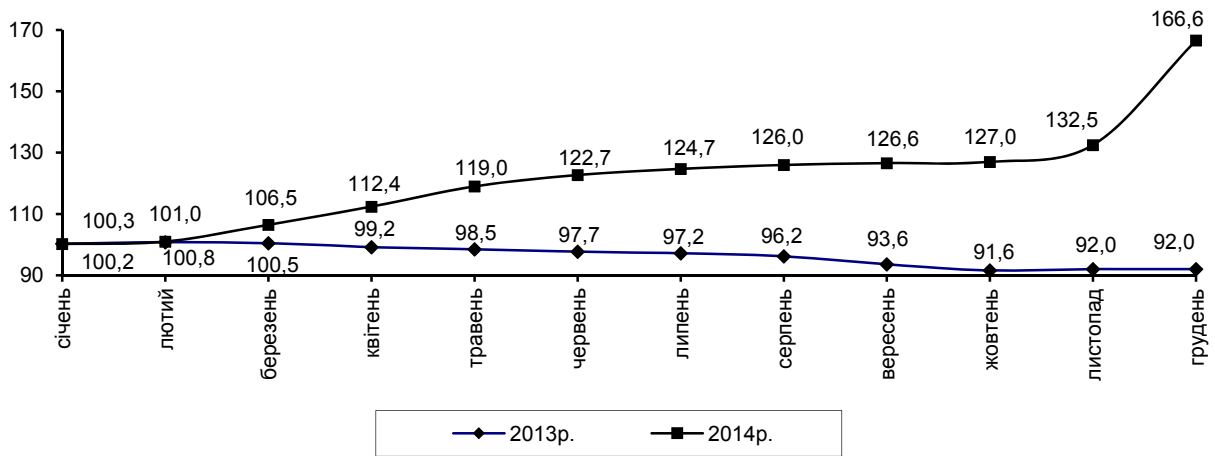
¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

**Темпи приросту (зниження) цін на основні групи
продуктів харчування у 2013–2014 роках**
(грудень до грудня попереднього року, %)

Одним із головних інфляційних факторів на ринку продовольства стало подорожчання хліба і хлібопродуктів на 35,1% (у 2013р. підвищення цін було незначним і становило лише 0,3%). Серед товарів цієї групи найбільше зросли ціни на рис – в 1,8 раза. Продукти переробки зернових подорожчали в 1,7 раза і найбільше – гречані крупи (у 2,2 раза) та пшеничне борошно (на 36,2%). Крім того, суттєво зросли ціни на хліб і макаронні вироби (на 26,4% і 25,9% відповідно).

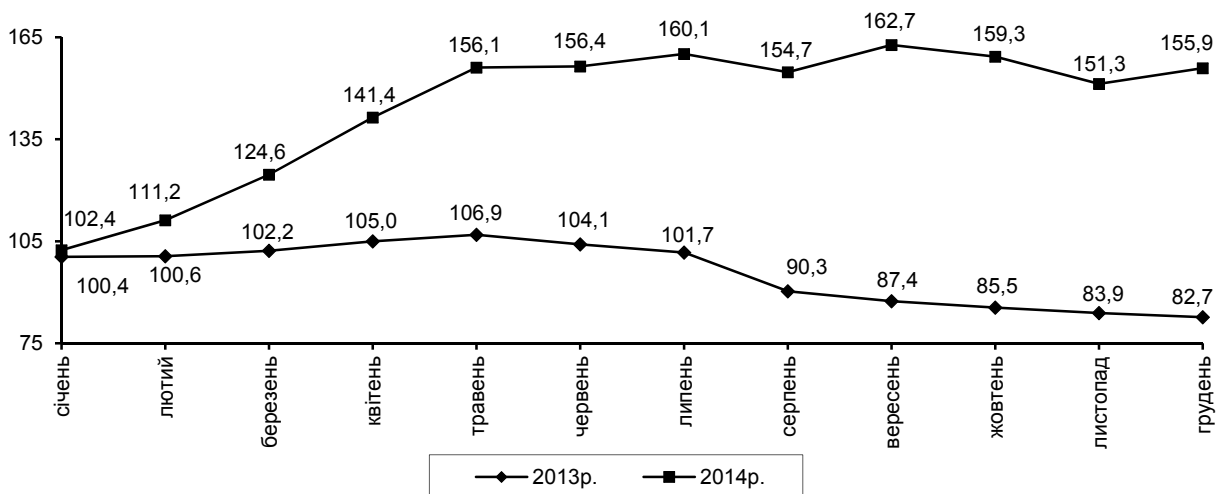
**Індекси споживчих цін на продукти переробки зернових
у 2013–2014 роках**
(до грудня попереднього року, %)

Ще одним вагомим чинником, що вплинув на цінові процеси на продовольчому ринку у 2014р., стало суттєве зростання цін на м'ясо та м'ясо-продукти (на 27,5%), тоді як у 2013р., навпаки, було зафіксовано зниження цін на 3,0%. Найбільше (на 37,4%) подорожчало м'ясо птиці, на 27,7% і 27,1% – свинина та яловичина. Високі темпи зростання цін (на 37,2%) спостерігалися і на рибу та продукти з риби.

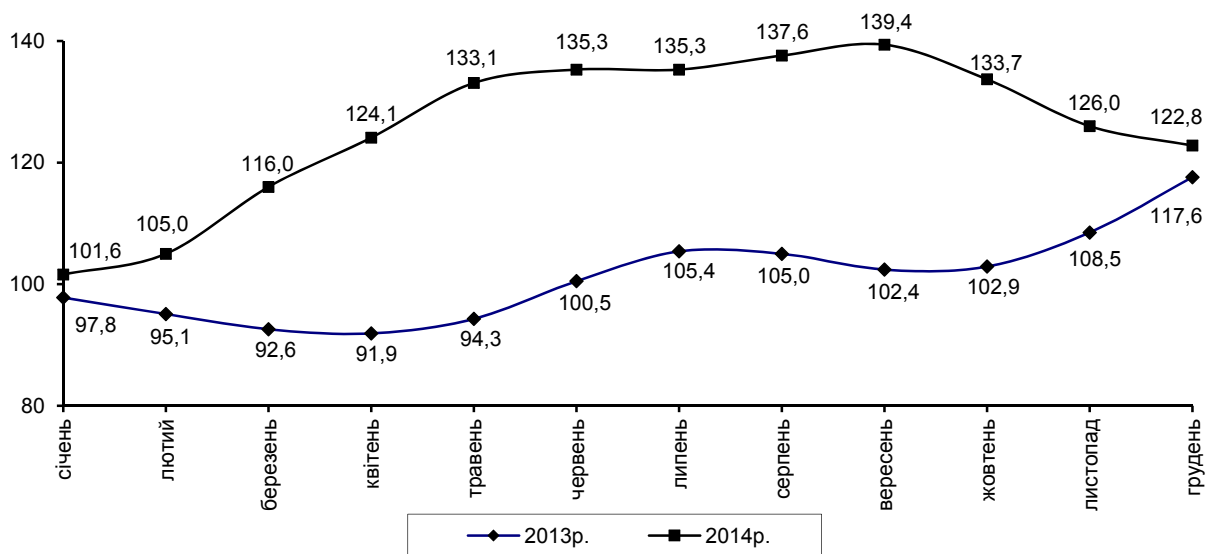
Крім того, відбулося суттєве зростання цін на фрукти (на 55,9% проти здешевлення на 17,3% у 2013р.). При цьому цитрусові подорожчали в 1,7 раза, банани – у 1,6 раза, яблука – в 1,3 раза.

**Індекси споживчих цін
на фрукти у 2013–2014 роках**
(до грудня попереднього року, %)

Підвищення цін зафіксовано також і на цукор. Так, протягом січня–вересня зростання цін відбувалося в межах від 1,3% до 10,5%, за винятком липня, коли ціни залишилися без змін. Але в IV кварталі динаміка цін на цей товар була від’ємною (загальне зниження склало 11,9%), що пов’язано зі збільшенням виробництва цукру з буряку нового врожаю. У цілому за 2014р. ціни на цукор підвищилися на 22,8%.

**Індекси споживчих цін на цукор
у 2013–2014 роках**
(до грудня попереднього року, %)

Суттєву роль у підвищенні цін на продукти харчування в цілому відіграло подорожчання олії та жирів. Так, сало зросло в ціні на 31,2%, соняшникова олія – на 27,4%, маргарин – на 16,4%, масло – на 9,2%.

Водночас у 2014р. було зафіксовано відчутне подорожчання молока, молочних продуктів та яєць. Так, яйця подорожчали на 35,3%, молоко – на 13,7%, сири – на 12,4%, сметана – на 12,3%.

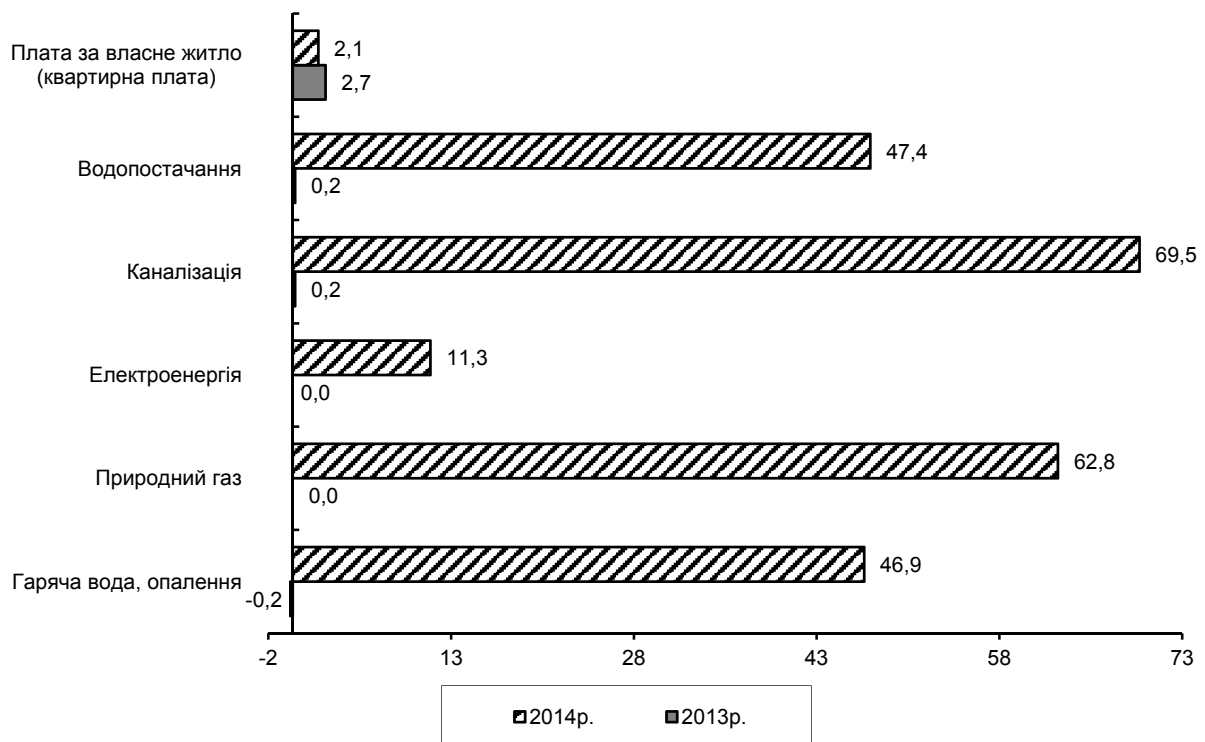
Разом із цим на продовольчому ринку у 2014р. відбулося здешевлення овочів (на 10,6%). Так, у січні–травні 2014р. темпи приросту цін на овочі коливалися у межах від 2,7% до 14,3%. Така динаміка цін є типовою та зумовлена сезонним зменшенням обсягів пропозиції. У червні ситуація набула протилежних рис: поява в масовому продажу овочів нового врожаю призвела до зниження цін на 9,3%, у липні – на 30,7%, у серпні – ще на 20,8%. Загалом протягом червня–вересня овочева продукція подешевшала на 50,4%, але в IV кварталі відбулося сезонне зростання цін (на 27,2%). Як наслідок, зниження цін на окремі овочі за 2014р. було суттєвим, зокрема, цибуля подешевшала на 49,1%, картопля – на 37,8%, морква – на 16,0%, буряк – на 11,9%.

Серед регіонів у 2014р. найбільше подорожчання продуктів харчування відбулося в Луганській, Чернігівській та Рівненській областях (на 29,9–27,0%), і найменше – у Полтавській, Київській, Черкаській та Херсонській областях (на 22,2–20,4%).

У 2014р. продовжилася тенденція до подорожчання підакцизних товарів, зокрема, тютюнові вироби зросли в ціні на 26,0%, алкогольні напої – на 25,6%.

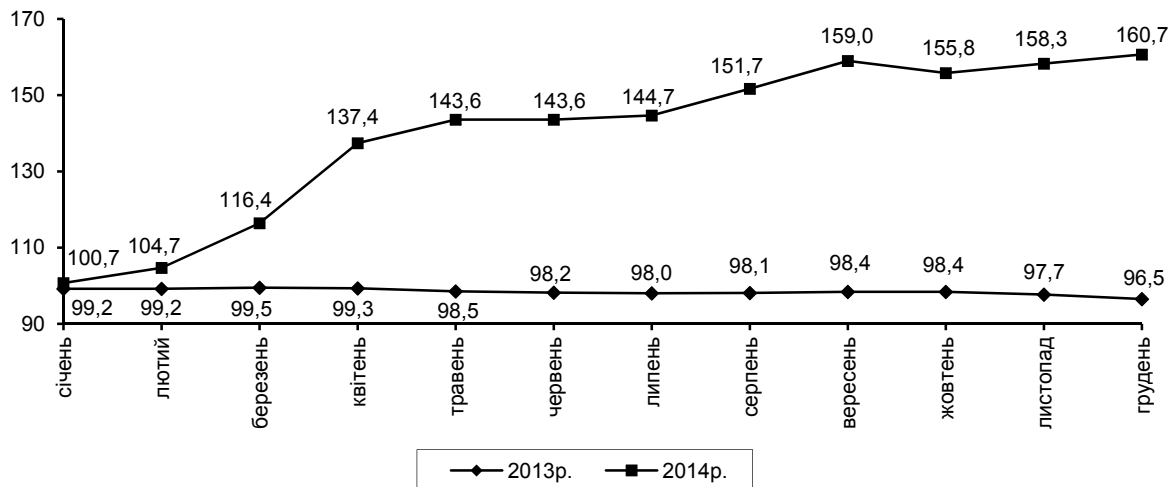
Слід зазначити, що у 2014р. відбулося масштабне адміністративне підвищення цін у житлово-комунальній сфері. Зростання цін (тарифів) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива становило 34,3%. Так, плата за каналізацію підвищилася на 69,5%, природний газ – на 62,8%, водопостачання – на 47,4%, гарячу воду, опалення – на 46,9%, електроенергію – на 11,3%.

Темпи приросту (зниження) цін на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива у 2013–2014 роках
(грудень до грудня попереднього року, %)

Зростання цін у сфері транспорту у 2014р. було майже в 30 разів більшим, ніж у 2013р. (41,6% проти 1,4%). Суттєве підвищення цін відбулося на автомобілі (в 1,8 раза), паливо та мастила (в 1,6 раза). Крім того, перевезення авіаційним, автодорожнім та залізничним пасажирським транспортом подорожчали на 35,4%, 21,7% та 20,4% відповідно.

**Індекси споживчих цін на
паливо та мастила у 2013–2014 роках**
(до грудня попереднього року, %)

Подорожчання у сфері зв'язку (на 2,4%) зумовлено насамперед підвищенням абонентної плати за користування телефоном на 14,0%. Крім того, зросли ціни на телефонне обладнання (на 13,3%).

Зростання цін у сфері охорони здоров'я на 30,0% пов'язано з подорожчанням як фармацевтичної продукції на 46,2%, так і амбулаторних послуг на 17,4% та послуг лікарень на 10,9%.

Погіршенню цінової ситуації у 2014р. сприяло знецінення національної валюти та пов'язані з цим високі інфляційні очікування, що призвели до підвищення цін на товарні групи з високою часткою імпорту. Так, предмети домашнього вжитку, побутова техніка подорожчали на 27,9%, у т. ч. товари для підтримки чистоти – на 38,0%, холодильники – на 33,8%, плити – на 30,6%, пральні машини – на 28,5%.

Індекси споживчих цін у 2013–2014рр. наведено в таблиці.

(грудень до грудня попереднього року; відсотків)

	2014р.	2013р.
Індекс споживчих цін	124,9	100,5
Продукти харчування та безалкогольні напої	124,8	99,5
Продукти харчування	124,5	99,2
Хліб і хлібопродукти	135,1	100,3
Хліб	126,4	102,4
Макаронні вироби	125,9	100,9
М'ясо та м'ясопродукти	127,5	97,0
Риба та продукти з риби	137,2	96,6
Молоко, сир та яйця	117,2	106,3
Молоко	113,7	104,3
Яйця	135,3	107,1
Олія та жири	121,1	97,6
Масло	109,2	109,4
Олія соняшникова	127,4	91,7

	Продовження	
	2014р.	2013р.
Фрукти	155,9	82,7
Овочі	89,4	105,8
Картопля	62,2	177,2
Цукор	122,8	117,6
Безалкогольні напої	128,9	101,6
Алкогільні напої, тютюнові вироби	125,9	110,1
Одяг і взуття	114,5	96,7
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	134,3	100,3
Плата за власне житло (квартирна плата)	102,1	102,7
Утримання та ремонт житла	127,2	100,9
Водопостачання	147,4	100,2
Каналізація	169,5	100,2
Електроенергія	111,3	100,0
Природний газ	162,8	100,0
Гаряча вода, опалення	146,9	99,8
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	127,9	99,3
Охорона здоров'я	130,0	103,1
Фармацевтична продукція, медичні товари та обладнання	144,9	102,9
Амбулаторні послуги	117,4	103,3
Транспорт	141,6	101,4
Паливо та мастила	160,7	96,5
Транспортні послуги	122,2	105,5
Залізничний пасажирський транспорт	120,4	113,0
Автодорожній пасажирський транспорт	121,7	104,5
Зв'язок	102,4	100,7
Відпочинок і культура	124,8	99,7
Освіта	104,7	102,4
Дошкільна та початкова освіта	106,3	102,7
Середня освіта	107,3	103,5
Вища освіта	103,1	102,0
Ресторани та готелі	114,0	101,3
Різні товари та послуги	124,5	102,5

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що на цінову ситуацію, яка склалася на споживчому ринку у 2014р., першочерговий вплив мало зростання цін на продукти харчування, адміністративні підвищення цін у сфері житлово-комунальних послуг, високі негативні очікування в суспільстві на тлі знецінення національної валюти.

26.02.2015 № 49/0/11.1вн-15

Профаська Надія Вікторівна
235 30 11